

Sygn. akt: X C 267/21 upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2022 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu X Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: sędzia Katarzyna Malinowska

Protokolant: -----

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2022 r. w Toruniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **Ł. W.**

przeciwko **M. Ś.**

o zapłatę

oddala powództwo

sędzia Katarzyna Malinowska

Sygn. akt X C 267/21

UZASADNIENIE

Pozwem częściowym z dnia 22 września 2020 roku powód Ł. W. wniósł o:

- 1) zasądzenie od pozwanego M. Ś. na rzecz powoda kwoty 5 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem częściowego odszkodowania za nienależyte wykonanie zobowiązania;
- 2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zdaniem powoda nienależyte wykonanie przez M. Ś. zobowiązania polegającego na świadczeniu pomocy prawnej spowodowało, że utracił on możliwość odzyskania należnego mu świadczenia, gdyż w chwili obecnej prowadzona wobec P. B. egzekucja jest bezskuteczna.

W odpowiedzi na pozew pozwany M. Ś. wniósł o oddalenie powództwa w całości jako oczywiście bezzasadnego.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew ww. wskazał, że z dokumentów przedłożonych przez powoda nie wynika, aby mógł on uzyskać zaspokojenie nawet w 2015-2016 roku. W tej sytuacji nawet złożenie pozwu w 2013 roku – przy przyjęciu, że postępowanie sądowe toczyłoby się ok. 3 lat – nie spowodowałoby, że Ł. W. „ubiegłby” innych wierzycieli i skutecznie wyegzekwował zasądzoną kwotę.

Na dalszym etapie postępowania strony podtrzymały zaprezentowane stanowiska.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 22 marca 2012 roku Ł. W. zawarł z P. B. umowę o dzieło. Na podstawie tejże umowy Ł. W. zobowiązał się wykonać dla P. B. modele owadów, zaś P. B. zobowiązał się do zapłaty na rzecz Ł. W. wynagrodzenia. P. B. wpłacił na

rzecz Ł. W. określoną w umowie o dzieło zaliczkę w wysokości 80 000 zł, ale po odebraniu dzieła (modeli owadów) odmówił zapłaty na rzecz Ł. W. reszty wynagrodzenia.

Bezsporne.

W dniu 19 grudnia 2012 roku Ł. W. zgłosił się do M. Ś. o reprezentowanie go w sprawie odzyskania od P. B. należnego mu wynagrodzenia za wykonanie dzieła. M. Ś. reprezentował Ł. W. już od wymiany pism na etapie przedsądowym aż do zakończenia postępowania sądowego.

Bezsporne, a ponadto dowód: - faktura za doradztwo prawne (k. 25).

Pozew o zapłatę z powództwa Ł. W. przeciwko P. B. został złożony przez M. Ś. w dniu 27 lutego 2015 roku. Wyrokiem z dnia 13 lipca 2017 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił powództwo. Ostatecznie wyrokiem z dnia 22 marca 2018 roku Sąd Apelacyjny w Łodzi zasądził od P. B. na rzecz Ł. W. kwotę 245 535 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lutego 2013 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku. Nadto zasądził na rzecz Ł. W. od P. B. zwrot kosztów procesu w kwocie 39 852 zł.

Bezsporne, a ponadto dowód: - wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi (k. 14-21v).

M. Ś. nie złożył wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w celu wyegzekwowania zasądzonej na rzecz Ł. W. należności. Taki wniosek w dniu 13 sierpnia 2019 roku złożył dopiero kolejny pełnomocnik Ł. W. (radca prawny T. K.), po uprzednim cofnięciu pełnomocnictwa M. Ś..

Bezsporne, a ponadto dowód: - postanowienie (k. 22-22v).

Postępowanie M. Ś. przy prowadzeniu sprawy Ł. W. było przedmiotem postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przeciwko M. Ś. przed Okręgową Izbą Radców Prawnych w T.. W orzeczeniu z dnia 22 stycznia 2020 roku stwierdzono m.in. że M. Ś. dopuścił się przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że w okresie od dnia 22 marca 2018 roku do dnia 4 marca 2019 roku będąc pełnomocnikiem Ł. W. w sprawie przeciwko P. B., po wydaniu prawomocnego wyroku nie podjął żadnych czynności w celu obrony interesów klienta, przez co Ł. W. został narażony na szkodę oraz pomimo kierowanych żądań nie informował klienta o przebiegu sprawy.

Bezsporne, a ponadto dowód: - orzeczenie z dnia 22 stycznia 2020 roku Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego (...) w T. (k. 30-38).

P. B. prowadził działalność gospodarczą pod firmą (...) od dnia 16 lutego 2000 roku do dnia 22 października 2019 roku. Z zeznań podatkowych wynika, że P. B. w roku 2015 osiągnął dochód 214 287,67 zł, w roku 2016 – 431 127,47 zł, w roku 2017 – 6 818,12 zł, a w roku 2018 – 50 000 zł.

Dowód: - wydruk z (...) (k. 78-79); - zeznania podatkowe (k. 99).

Modele owadów wykonane przez Ł. W. zostały nabyte od P. B. przez Hotel (...) Sp. z o.o. Sp. k. w P. w dniu 13 sierpnia 2018 roku za kwotę 61 500,00 zł brutto.

Dowód – pismo (k. 142).

P. B. posiadał zaległości z tytułu niezapłaconego podatku od nieruchomości wobec Gminy O. za lata 2012-2014, a także zaległości podatkowe za lata 2014-2018. Powyższe wierzytelności były podstawą hipotek wpisanych na nieruchomości będącej współwłasnością P. B.. Długi P. B. wynikały również z zaciągniętych i niespłacanych kredytów bankowych, jak również zadłużenia alimentacyjnego. W roku 2015 roku P. B. był w bardzo trudnej sytuacji finansowej. W 2016 roku P. B. przestał być wydolny finansowo, a w 2017 roku całkowicie stracił zdolność spłacania zadłużenia.

Dowód: – odpis księgi wieczystej (k. 131-131v); - informacje skarbowe (k. 173); - zeznania P. B. (k. 160-161).

W latach 2015-2019 przeciwko P. B. skierowano szereg postępowań egzekucyjnych. Postępowanie egzekucyjne z wniosku Ł. W. przeciwko P. B. toczyło się pod sygnaturą akt Km 1837/19. Postanowieniem z dnia 28 listopada 2019 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie M. N. umorzył postępowanie z wniosku wierzyciela Ł. W. przeciwko P. B. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Dowód: - zawiadomienia o przeszkodzie w realizacji zajęcia (k. 23-24v); - postanowienie (k. 22-22v).

Część zaległości zostało odpisanych w związku z zakończeniem postępowania upadłościowego, które zostało przeprowadzone przez P. B. w Wielkiej Brytanii w 2020 roku.

Dowód: - informacje skarbowe (k. 173); - zeznania P. B. (k. 160-161).

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny był zasadniczo bezsporny. W odpowiedzi na pozew M. Ś. potwierdził, że zawarł z powodem Ł. W. umowę o zastępstwo prawne i reprezentował powoda w sprawie przeciwko P. B.. Pozwany potwierdził również fakt wniesienia pozwu w dniu 27 lutego 2015 roku, wydanie prawomocnego wyroku w sprawie przeciwko P. B. w dniu 22 marca 2018 roku oraz fakt ukarania go karą dyscyplinarną przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny (...) T..

Sąd dokonując ustaleń faktycznych oparł się ponadto na podstawie załączonych do akt sprawy dokumentach, jak również kserokopiach i wydrukach przedłożonych przez strony. Sąd w pełni dał wiarę dokumentom zgromadzonym w toku postępowania. Ich prawdziwość i autentyczność nie budziła, w ocenie Sądu, jakichkolwiek wątpliwości.

Przy ustaleniu stanu faktycznego, w szczególności kondycji finansowej P. B., były pomocne zeznania samego P. B., które Sąd uznał w całości za wiarygodne. Zeznania świadka nie były precyzyjne, ale w kluczowej dla rozstrzygnięcia sprawy kwestii jego kondycji finansowej P. B. wskazał że już w latach 2014-2015 znajdował się w trudnej sytuacji finansowej. Opisane przez świadka problemy z płynnością finansową znalazły potwierdzenie w zgromadzonych w sprawie dokumentach, w szczególności informacjach uzyskanych z Urzędu Skarbowego. Za wiarygodne w całości Sąd uznał również zeznania T. W.. Były one jasne i spójne, ale nie miały ostatecznie dużego znaczenia w rozstrzygnięciu sprawy.

W ocenie Sądu spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy, gdyby pozwany M. Ś. skierował pozew do sądu w terminie uzgodnionym z powodem (kwiecień 2013 roku), a następnie bezzwłocznie wystąpił o przeprowadzenie egzekucji zasądzonego na rzecz powoda Ł. W. świadczenia, pozwoliłoby to na skierowanie egzekucji do majątku P. B. w czasie, gdy możliwe było jeszcze skuteczne wyegzekwowanie od niego zasądzonej na rzecz Ł. W. kwoty.

Umowa o zastępstwo procesowe należy do kategorii umów o świadczenie usług, do których stosuje się odpowiednio, na podstawie odesłania zawartego w art. 750 k.c., przepisy o zleceniu, w zakresie nieuregulowanym przepisami dotyczącymi funkcjonowania adwokatów lub radców prawnych. Wynikający z takiej umowy obowiązek adwokata lub radcy prawnego prowadzenia sprawy sądowej ma charakter obowiązku starannego (profesjonalnego) działania, natomiast nie obejmuje on w zasadzie pozytywnego efektu postępowania dla zastępowanej strony, chyba, że zaniechania i błędy pełnomocnika doprowadziły do przegranej sprawy, której wynik byłby korzystny przy jej profesjonalnym prowadzeniu.

Powyższe implikuje wniosek, że w przypadku niedochowania przez adwokata lub radcę prawnego w postępowaniu sądowym należytej staranności może dojść do niewykonania lub nienależytego wykonania umowy o zastępstwo procesowe. Zatem uwzględnić trzeba art. 471 k.c., zgodnie z którym dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Orzecznictwo jednoznacznie opowiedziało się za możliwością wytoczenia powództwa o odszkodowanie przeciwko pełnomocnikowi w sytuacji popełnienia przez niego błędów procesowych. Jednak nie każdy błąd procesowy oznacza automatycznie powstania obowiązku zapłaty odszkodowania przez takiego pełnomocnika. Powód - będący wcześniej mocodawcą pozwanego pełnomocnika - był zobowiązany, zgodnie z art. 6 k.c., do wykazania zaistnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności kontraktowej z art. 471 k.c., tj.: 1) niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, 2) powstania szkody w znaczeniu uszczerbku materialnego, 3) normalnego związku przyczynowego pomiędzy dwiema powyższymi przesłankami.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie zostały wykazane dwie pierwsze z ww. wymienionych przesłanek, tj. niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy o zastępstwo procesowe oraz fakt zaistnienia szkody po stronie powoda (byłego mocodawcy).

Sąd podziela stanowisko powoda, że w niniejszej sprawie po stronie pozwanego wystąpił szereg zaniedbań i uchybień, które skutkowały nienależytym wykonaniem zobowiązania w stosunku do powoda. Na powyższe złożyła się m.in. opieszałość w złożeniu pozwu oraz doprowadzenie do opóźnienia we wszczęciu egzekucji. Powyższemu nie zaprzeczał również sam pozwany, a nieprawidłowości w jego postępowaniu potwierdziło orzeczenie sądu dyscyplinarnego, którym wymierzono M. Ś. kary upomnienia i nagany oraz kary pieniężne.

Nie budzi również wątpliwości Sądu istnienie szkody po stronie powoda polegającej na braku zaspokojenia jego należności wskutek niewypłacalności jego dłużnika. W niniejszym postępowaniu nie budziło wątpliwości, że jego szkoda wynosi co najmniej 5000 zł. W pozwie wskazano wprawdzie, że wysokość szkody z powodu zaniedbań pozwanego wynosi 483 973,58 zł, na którą to kwotę składać się miały koszty sądowe poniesione przez Ł. W. w sprawie przeciwko P. B. oraz koszty egzekucyjne. Kwota ta budzi poważne wątpliwości jednakże w niniejszym postępowaniu nie było konieczności ustalania prawidłowości jej określenia.

Co do tzw. adekwatnego związku przyczynowo-skutkowego to w orzecznictwie wskazuje się, że wyraża się on tym, iż odpowiedzialność dłużnika dotyczy tylko skutków typowych, nie zaś wszelkich skutków, które w ciągu zdarzeń, jakie nastąpiły, dają się z punktu widzenia kauzalności połączyć w jeden łańcuch. Typowym jest skutek, jaki daje się przewidzieć w zwykłym porządku rzeczy, taki, o którym, na podstawie zasad doświadczenia życiowego, wiadomo, że jest charakterystyczny dla danej przyczyny jako normalny rezultat określonego zjawiska. Nie mieści się w płaszczyźnie adekwatnego związku przyczynowego skutek, który wprawdzie daje się łączyć z określonym zdarzeniem początkowym w sensie oddziaływania sprawczego, ale jest następstwem nietypowym, tj. nie występującym w kolejności zdarzeń, która charakterystyczna jest dla określonej przyczyny i przez to nie dającym się uwzględnić w ewentualnych przewidywaniach, a zarazem zależny jest w istocie od innych zdarzeń, które w zbiegu z przyczyną wyjściową jawią się jako przypadkowy zbieg okoliczności.

W ocenie Sądu w rozpatrywanej sprawie brak było związku przyczynowego pomiędzy zawinionym działaniem pełnomocnika a szkodą. Z akt sprawy wynika, że nawet gdyby pełnomocnik (pozwany) profesjonalnie świadczył pomoc prawną na rzecz powoda Ł. W., to nie pozwoliłoby to skierowanie egzekucji do majątku P. B. w czasie, gdy możliwe było jeszcze skuteczne wyegzekwowanie od niego zasądzonej na rzecz Ł. W. kwoty.

Adekwatny związek przyczynowy w niniejszej sprawie sprowadzał się do hipotetycznego ustalenia przez tutejszy Sąd, jaki mógłby być skutek postępowania wobec P. B., gdyby pełnomocnik (pozwany) nie działał opieszale, a więc w należyty sposób reprezentował swojego mocodawcę (powoda).

Sąd przyjął, że postępowanie - od momentu złożenia pozwu do uzyskania tytułu wykonawczego i skierowania wniosku do komornika - trwałoby 3 lata. Wskazywany przez powoda krótszy okres trwania postępowania nie był raczej prawdopodobny. Należy mieć bowiem na uwadze, że samo postępowanie przed Sądem I instancji trwało ponad 2 lata, a przy niekorzystnym rozstrzygnięciu P. B. zapewne złożyłby apelację. Sąd wziął również pod uwagę wpływ czasu między wydaniem wyroku Sądu II instancji a uzyskaniem klauzuli wykonalności i skierowaniem sprawy do postępowania

egzekucyjnego. Przyjmując 3-letni okres postępowania i wniesienie pozwu zgodnie z ustaleniami (tj. w kwietniu 2013 roku), egzekucja z majątku P. B. rozpoczęłaby się najwcześniej w kwietniu 2016 roku.

Z ustaleń tutejszego Sądu wynika, że już w 2015 roku P. B. był w bardzo trudnej sytuacji finansowej. W 2016 roku przestał być on wydolny finansowo, a w 2017 roku całkowicie stracił zdolność spłacania zadłużenia. P. B. już wcześniej tj. za lata 2012-2014 zalegał z płatności z tytułu niezapłaconego podatku od nieruchomości wobec Gminy O.. Choć jeszcze za lata 2015-2016 P. B. osiągnął dość wysokie dochody z prowadzonej działalności gospodarczej, to jednocześnie od 2014 roku powiększały się jego zaległości podatkowe na rzecz Urzędu Skarbowego, które w 2018 roku osiągnęły ponad 200 000 zł. Dodatkowo dochodziły zaległości z tytułu niespłaconych kredytów oraz zaległości alimentacyjne.

Zasadnie pozwany wskazuje, że z załączonego do pozwu zestawienia zajęć rachunku P. B. (k. 24-24v) wynika, że już w sierpniu 2015 roku dokonywane było komornicze zajęcie jego rachunku bankowego na kwotę 46 850,08 zł. Powyższe oznacza, że u P. B. już dużo wcześniej pojawiły się problemy finansowe, które skutkowały tym, że nie był on w stanie regulować swoich zobowiązań.

Nie ulegało wątpliwości, że P. B. posiadał wielu wierzycieli wobec których posiadał wymagalne zobowiązania. Wobec braku ustawowych ograniczeń ww. miał on jednak swobodę wyboru, wobec którego ze swoich wierzycieli wykona w pierwszej kolejności swoje zobowiązania, mimo że obowiązek spełnienia świadczenia obciążał go w stosunku do każdego z nich. Zważyć należy bowiem, że niektórzy wierzyciele mogą być bardziej zaawansowani w dochodzeniu wierzytelności, w związku z czym niezaspokojenie ich mogłoby doprowadzić do szybszego pogorszenia się sytuacji majątkowej dłużnika wskutek narażenia go na niekorzystne skutki egzekucji. Z drugiej strony może się zdarzyć, że za zaspokojeniem niektórych wierzycieli przed innymi mogą w określonych sytuacjach przemawiać względy o charakterze moralnym.

Na decyzję Sądu nie miała również wpływu ewentualna wcześniejsza możliwość domagania się przez powoda Ł. W. ustanowienia hipoteki przymusowej na nieruchomości, której współwłaścicielem był P. B.. Hipoteka przymusowa nie jest ani szczególnym rodzajem ani sposobem egzekucji, lecz wyłącznie środkiem zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności, ułatwiającym jej wyegzekwowanie.

Powyższe względy stanowiły podstawę oddalenia powództwa w niniejszej sprawie.